

Zofia Syrocka

WOJOWNICZKI WŚRÓD OBROŃCÓW

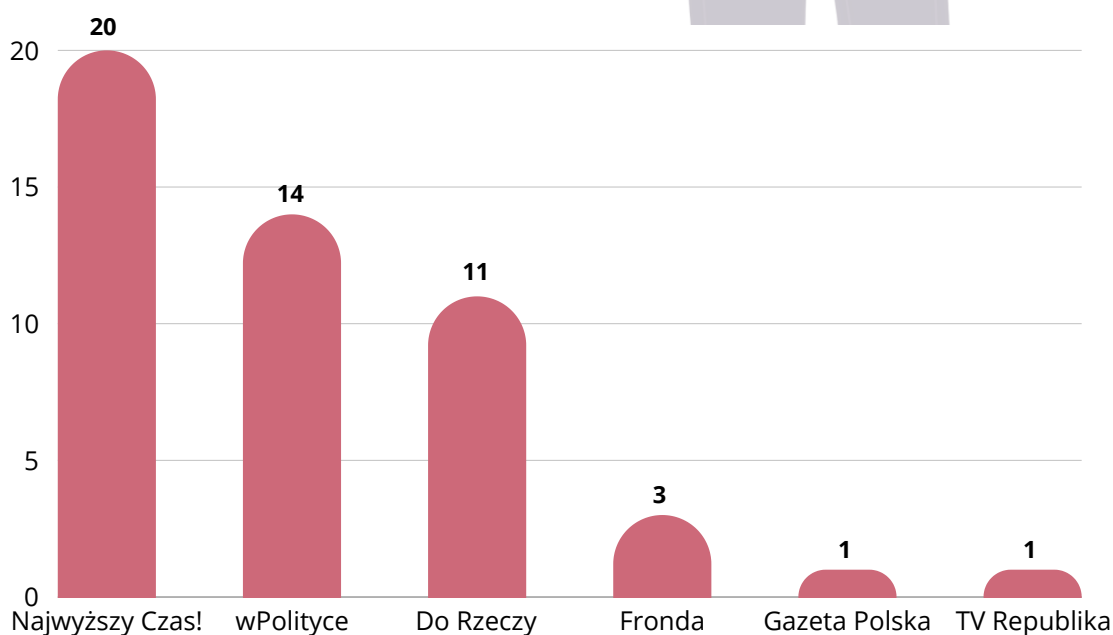
Obraz feminizmu
w prawicowych portalach internetowych

Hipotezą postawioną przed rozpoczęciem analizy artykułów było proste stwierdzenie, że prawicowe portale internetowe krytykują feminizm uzupełnione wszak o dookreślenie, że choć często rozpowszechniają one pewne stereotypy, to jednak w przypadku podstawowych kwestii dotyczących równości płci zdarza się, że wypowiadają się na ten temat neutralnie, a nawet przychylnie. Analiza wyników wykazała, że część z przypuszczeń jest zgodna z rzeczywistością, a część nie znalazła potwierdzenia w badaniu.

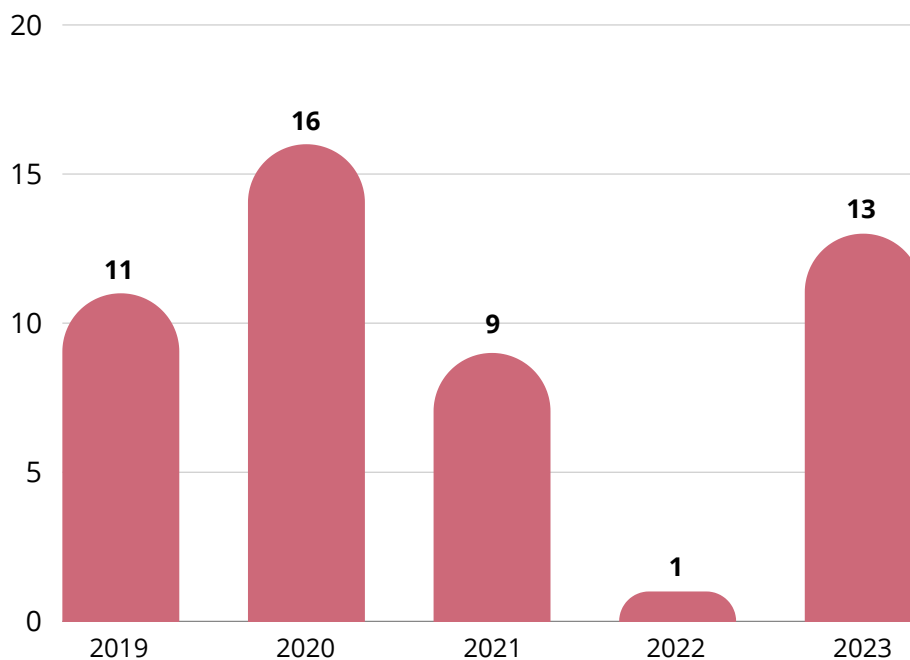
1. Wyniki analizy

Badaniu zostały poddane prawie wszystkie artykuły opublikowane w internecie w okresie od 2019 do 2023 roku przez portale „Najwyższy Czas!” (20), „wPolityce” (14), „Do Rzeczy” (11), „Frona” (3), „Gazeta Polska” (1), „TV Republika” (1), w których tytule pojawił się termin „feminizm” lub wyraz pokrewny. Najwięcej publikacji pochodzi z 2020 roku (16), co pokrywa się z największym wydarzeniem współczesnego polskiego feminizmu, czyli Strajkiem Kobiet.

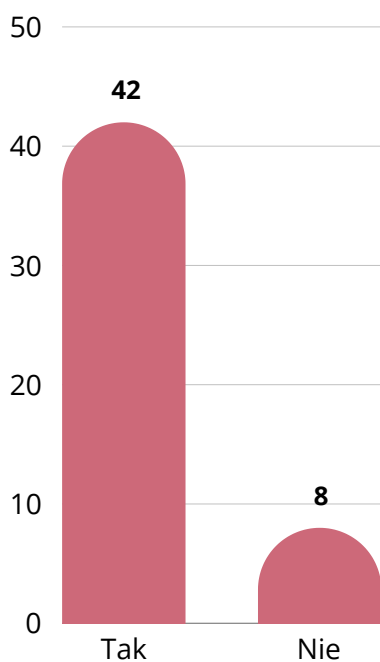
Rysunek 1. Portale internetowe

Rozłożenie czasowe w kontekście publikacji analizowanych materiałów przedstawia się następująco.

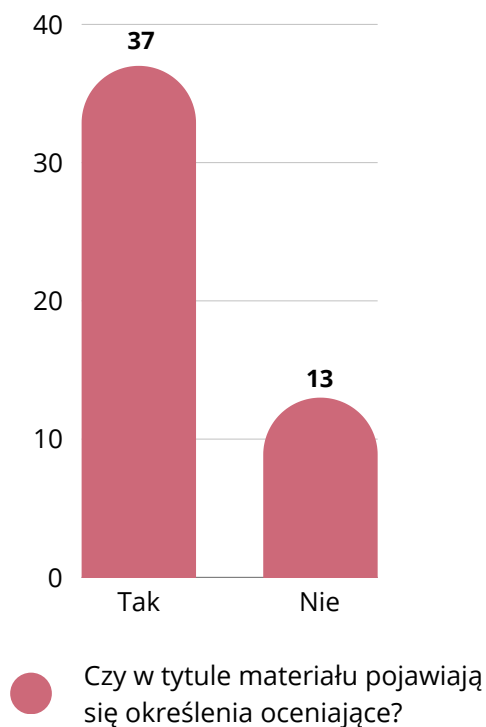
Rysunek 2. Rok publikacji

Zdecydowana większość tytułów artykułów była zgodna z jego treścią, co jest bardzo dobrym wynikiem, gdyż żyjemy w erze, w której clickbaity są bardzo popularne i często stosowane przez różne portale.

Rysunek 3. Czy tytuł artykułu jest uzasadniony jego treścią?

Niestety to, że tytuły dotyczyły tematu artykułu, nie znaczy, że były one wzorowe. W większości tytułów pojawiały się określenia oceniające, co nie idzie w parze z rzetelnym dziennikarstwem.

Rysunek 4. Czy w tytule materiału pojawiają się określenia oceniające?

Częstym przy tworzeniu tytułów jest używanie określeń związanych z religią, co łączy się z tradycyjnym, chrześcijańskim światopoglądem prawicy. Obrazują to przykładowe tytuły: *Świadectwo Nawróconej Feministki* i *To nie szaleństwo tylko opętanie? Feministki ujawniły prawdziwe oblicze swojego ruchu*². W pierwszym przypadku określeniem oceniającym jest słowo „nawrócona”. W kulturze chrześcijańskiej oznacza to skończenie z życiem w grzechu, zaprzestanie buntu wobec Boga i przejście na właściwą ścieżkę duchową. Nazywając osobę nawróconą feministką, sugeruje się, że feministyczny

światopogląd jest czymś złym, życiowym błędem. Czytając ten tytuł można również skojarzyć feminizm z wyznaniem lub nawet sektą, bo właśnie w odniesieniu do tego typu grup społecznych używa się określenia „nawrócona”.

W drugim przypadku użyte zostało słowo „opętanie”. Umieszczono je w zdaniu pytającym, aby nie odbierać tego jako stwierdzenia faktu, jednak mimo tego w ludzkim umyśle powstaje skojarzenie łączące ten termin z feminizmem. Tytuł ten sugeruje, aby zastanowić się czy działania feministek nie są efektem wpływu diabła, co jest bardzo poważnym oskarżeniem. W dalszej części sponuje się, że wizerunek feministek jest zakłamywany, a przedstawione w artykule wydarzenia to potwierdzają. Nagłówek można odbierać w odniesieniu

1 *Świadectwo Nawróconej Feministki*, Fronda, <https://www.frona.pl/a/Swiadectwo-Nawroconej-Feministki,215131.html>, [data dostępu:20.06.2024].

2 *To nie szaleństwo tylko opętanie? Feministki ujawniły prawdziwe oblicze swojego ruchu*, Najwyższy Czas!, https://nczas.com/2020/02/14/to-nie-szalenstwo-tylko-opetanie-feministki-ujawnily-prawdziwe-oblicze-swojego-ruchu/#google_vignette, [data dostępu:20.06.2024].

do wszystkich feministek, a w rzeczywistości przedstawia on dwa przypadki niedopuszczalnego zachowania, które nie reprezentują całej społeczności.

Kolejnym przykładem jest tytuł *Feminizm zatruwa kobiecość*³. Określeniem oceniającym jest tutaj słowo „zatruwa”, które ma wyraźnie negatywne konotacje i przedstawia feminizm jako coś, co zagraża kobiecości oraz jako opozycyjne pojęcie do kobiecości.

*Feminizmy szaleją, a kobiety są coraz bardziej nieszczęśliwe*⁴ to następny przykład tytułu zawierającego osąd. Nazwa ruchu społecznego została powiązana z szaleństwem, czyli czymś irracjonalnym i przesadnym. Jest to pejoratywna ocena feminizmu, a następnie sugeruje się, że pozostaje on bezpośrednią przyczyną nieszczęścia kobiet. Widać tu także generalizację w twierdzeniu, że wszystkie kobiety negatywnie odbierają feminizm.

Z kolei tytuł *Źródłem zła jest... heteroseksualizm? Feministki ponownie szokują*⁵ to nieprzychylny obraz feminizmu poprzez sugestię, że ten ruch uważa heteroseksualność za coś złego. Dodatkowo słowo „ponownie” implikuje częste kontrowersje i niespodziewane działania ruchu feministycznego, co wskazuje jakoby cechował się on wartościami feminizmu radykalnego, który jest jedynie występującym niekiedy nurtem. W tym przypadku również można nazwać to zjawisko generalizacją, gdyż całemu nurtowi przypisuje się cechy pojedynczej jego odmiany.

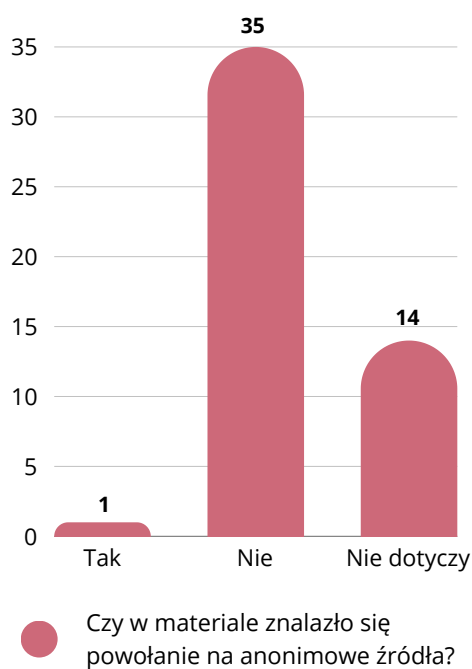
Problem anonimowych źródeł nie został zauważony. Tylko w jednym przypadku zostało użyte stwierdzenie „naukowcy dostrzegli”⁶, po którym nie zostały podane żadne konkretne osoby lub badania.

3 P. Włoczyk, *Feminizm zatruwa kobiecość*, Do Rzeczy, <https://dorzecy.pl/swiat/172507/feminizm-zatruwa-kobiecosc.html>, [data dostępu:20.06.2024].

4 *Feminizmy szaleją, a kobiety są coraz bardziej nieszczęśliwe*, Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2021/01/30/feminizmy-szaleja-a-kobiety-sa-coraz-bardziej-nieszczesliwe/>, [data dostępu:20.06.2024].

5 *Źródłem zła jest... heteroseksualizm? Feministki ponownie szokują*, Do Rzeczy, <https://dorzecy.pl/swiat/114965/zrodlem-zla-jest-heteroseksualizm-feministki-ponownie-szokuja.html>, [data dostępu:20.06.2024].

6 *Korwin-Mikke rozwścieczy feministki. „O inteligencji kobiet słów kilka”*, Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2020/11/29/korwin-mikke-rozwscieczty-feministki-o-inteligencji-kobiet-slow-kilka/> [dostęp: 9.06.2024].

Rysunek 5. Czy w materiale znalazło się powołanie na anonimowe źródła?

W większości przypadków źródła były podawane (choć czasami mogłyby być bardziej precyzyjne) lub to pytanie ich nie dotyczyło, gdyż nie przytaczano żadnego źródła. Raczej nie stanowiło to problemu, ponieważ rzeczywiście nie było takiej konieczności, jednak niekiedy podawane były informacje, które zdecydowanie powinny być oparte na konkretnych faktach. Przykładem może być wypowiedź rozmówczynie wywiadu, która przytoczyła takie stwierdzenie: „Aborcja to dziś najczęstsza przyczyna śmierci. Żadna pandemia COVID-19, rak czy choroby serca nie zabijają tylu ludzi.”⁷ Jest to na tyle mocne stwierdzenie, że powinno być poparte badaniami, jeśli nie przez autorkę

wypowiedzi, to przynajmniej przez twórcę wywiadu. Kolejnym przykładem jest fragment wpisu na Facebooku Janusza Korwina-Mikkego, który został przytoczony w serwisie Najwyższy Czas!.

A cała ta obecna awantura to o... 150 (!!! – tak!) przypadków rocznie, gdzie doszło do legalnej aborcji, choć dziecko było zdolne do życia. Szansa, że coś takiego przytrafi się kobiecie jest 300 razy mniejsza, niż szansa, że idąc na protest wpadnie pod samochód i osieroci dziecko!⁸

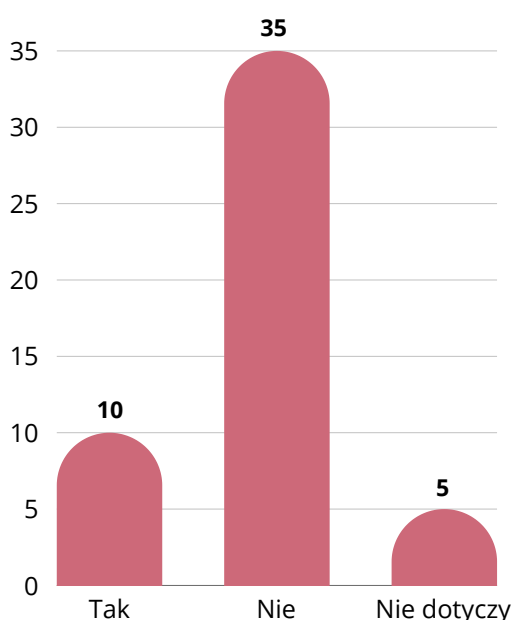
W wypowiedzi tej podane są dane liczbowe nieoparte żadnym źródłem oraz statystyki, które najprawdopodobniej są wymyślone przez autora wypowiedzi oraz zastosowana jest hiperbolizacja, co może powodować dezinformację. Z raportów Ministerstwa Zdrowia wynika, że w 2019 roku przeprowadzono 1100 aborcji, a w 2020

⁷ P. Włoczyk, *Feminizm zatruwa...*, <https://dorzeczy.pl/swiat/172507/feminizm-zatruwa-kobiecosc.html>, [dostęp: 9.06.2024].

⁸ *Korwin-Mikke apeluje do kobiet. „Feminizm to anarchia i komuna. Cała awantura jest o 150 przypadków rocznie”*, Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2020/11/02/korwin-mikke-apeluje-do-kobiet-feminizm-to-anarchia-i-komuna-cala-awantura-jest-o-150-przypadkow-rocznie/>, [dostęp: 9.06.2024].

roku było ich 1074⁹. Nie zostało zaznaczone, które z płodów byłyby zdolne do życia, dlatego wypowiedź polityka jest bezpodstawna, a jego ocena prawdopodobieństwa wystąpienia sytuacji, w której dochodzi do legalnej aborcji, choć dziecko jest zdolne do życia jest hiperbolizacją i stwierdzeniem nacechowanym emocjonalnie oraz niewnoszącym żadnych konkretnych informacji dla odbiorców.

Przywołanie jakiejś osoby po raz pierwszy w większości odbywało się z należyтым szacunkiem, czyli poprzez podanie jej imienia i nazwiska. Niekiedy w tytule artykułu można było dostrzec samo nazwisko, jednak taki zabieg często był najprawdopodobniej stosowany, aby nagłówek był krótszy i przyciągający uwagę, ponieważ dotyczył on osób, którym media te sprzyjają. Przykładem może być tytuł

● Czy w materiale odnotowano sytuacje polegającą na przywołaniu jakiejś osoby po raz pierwszy z nazwiska?

Rysunek 6. Czy w materiale odnotowano sytuacje polegającą na przywołaniu jakiejś osoby po raz pierwszy z nazwiska?

*Korwin-Mikke o żonie: Posiadanie w łóżku katolickiej feministki jest trudne i skomplikowane*¹⁰ użyty przez portal „Najwyższy Czas!”, którego założycielem jest właśnie Janusz Korwin-Mikke. Oczywiście znalazły się przypadki, w których tego szacunku do opisywanej osoby zabrakło, jak chociażby w tytule *Totalny odlot prof. Środy. Tym razem cytuje JP II i robi z niego feministę. Po co? By zaapelować: „Feministki, działajcie, to już nie grzech!*”¹¹, jednak w tekście właściwym zazwyczaj było już stosowane również imię.

9 Liczba aborcji ustawowych w 2020 – mamy dane z Ministerstwa Zdrowia, Federa, <https://federa.org.pl/dane-mz-aborcje-2020/>, [data dostępu: 16.06.2024].

10 Korwin-Mikke o żonie: „Posiadanie w łóżku katolickiej feministki jest trudne i skomplikowane” [VIDEO], Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2023/10/01/korwin-mikke-o-zonie-posiadanie-w-lozku-katolickiej-feministki-jest-trudne-i-skomplikowane-video/>, [data dostępu: 20.06.2024].

11 *Totalny odlot prof. Środy. Tym razem cytuje JP II i robi z niego feministę. Po co? By zaapelować: „Feministki, działajcie, to już nie grzech!”*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/spoleczenstwo/639238-fantasmagorie-prof-srody-tym-razem-robi-z-jpii-feministe>, [data dostępu: 20.06.2024].

Występowanie negatywnych określeń odnośnie feminizmu jest niemalże równomiernie rozłożone między opiniami pozytywnymi i negatywnymi, jednak w przeważającej liczbie artykułów ogólny ton wypowiedzi był nieprzychylny. Poniżej zostanie przedstawionych garść przykładów, które to prezentują.

W ciągu ostatnich 70 lat ruch feministyczny osiągnął jedynie odwrotność tego, do czego dążył. Jeśli feministki są tak zdeterminowane, by pomagać kobietom, dlaczego ruch feministyczny mocno zachęca tylko do takich rzeczy jak kultura hook-up - seks bez zobowiązań i portale typu onlyfans, które seksualizują i uprzedmiotawiają kobiety? Gdyby feministki naprawdę chciały pomóc kobietom, spojrzwałyby na statystyki i pozwoliły kobiecie zaakceptować jej kobiecość, esencję kobiety¹².

Przytoczony przez portal fragment wpisu na Facebooku Wiktorii Wilkosz twierdzi, że feminizm nie osiągnął niczego z tego, co zamierzał i jest czymś szkodliwym. Tym sposobem podważa on również feministyczne wartości, motywy oraz sugeruje, że feminizm i kobiecość nie mają ze sobą nic wspólnego. Artykuł ten jest skupiony na jednym wymiarze feminizmu i ignoruje jego złożoność poprzez sprowadzanie go jedynie do pragnienia wyzwolenia seksualnego.

Zastanawia mnie, dlaczego radykalne feministki – choćby te spod znaku Manify – świętują Dzień Kobiet. Przecież nie ma chyba nic gorszego, nic bardziej patriarchalnego, od widoku wąsatych Januszów, którzy raz w roku przypominają sobie o istnieniu kobiet i wręczają onieśmielonym Grażynom bukieciki¹³.

Ten urywek tekstu prezentuje pozorną sprzeczność w związku z feministycznymi wartościami a obchodzeniem Dnia Kobiet. Można tu wyczuć niebezpośrednie oskarżanie o hipokryzję feministek obchodzących to święto, gdyż według autora

12 *Feministki to najbardziej nieszczęśliwe kobiety na ziemi*, Fronda, <https://www.fronda.pl/a/feministki-to-najbardziej-nieszczesliwe-kobiety-na-ziemi,156502.html>, [data dostępu: 16.06.2024].

13 K. Kołodziejki, *Dzień kobiet albo dzień feministek, czyli co jest ważniejsze: walka o równouprawienie czy walka płci?*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/spoleczenstwo/437194-dzien-kobiet-czy-dzien-feministek-na-czym-polega-roznica>, [data dostępu: 20.06.2024].

jest ono patriarchalne. Cały fragment przeniknięty jest ironią czy nawet sarkazmem, co podkreśla negatywny stosunek do feminizmu.

A może właśnie tak wygląda kobieca solidarność? Może jest wybiórcza i solidaryzować można się jedynie z Natalią Przybysz, która musiała dokonać aborcji, bo miała za małe mieszkanie¹⁴.

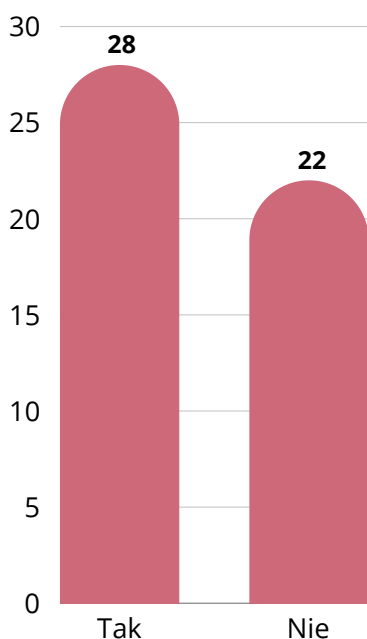
W tym fragmencie zastosowany został sarkazm poprzez postawienie pytania retorycznego sugerującego odmienne podejście feministek do różnych spraw. Przytoczenie przykładu Natalii Przybysz ma być potwierdzeniem wybiórczej solidarności tego ruchu, a ton, w jakim zostało to zrobione, może być odebrany jako umyślne umniejszanie sytuacji piosenkarki.

Polskie feministki są chyba naprawdę szalone. Jedna z nich, Maja Staśko, chwali się w sieci... plamą na majtkach! Uważa się za artystkę i zapowiada, że będzie te majtki nosić tydzień¹⁵.

Przedstawiona część tekstu charakteryzuje się prześmiewczym tonem i przedstawia feministki jako osoby o nieprzewidywalnym i irracjonalnym zachowaniu. Przytoczony został bardzo skrajny i kontrowersyjny przykład działania, z którym bliżej do utożsamienia się będzie jedynie części feministek i to raczej tych radykalnych. Ciągłe przedstawianie feminizmu jedynie z takiej perspektywy tworzy jego zniekształcony obraz.

14 K. Kwiatek, *Kobiety przeciwko kobietom. Kidawa-Błońska kpi z Turczynowicz-Kieryłło, a feministki milczą lub dokładają*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/polityka/488341-kobiety-przeciwko-kobietom>, [data dostępu: 20.06.2024].

15 Polskie feministki są szalone? Jedna chwali się plamą na majtkach: „Będę je nosić tydzień. Nie ma we mnie płodu” [FOTO], Najwyższy Czas!, https://nczas.com/2020/01/24/polskie-feministki-sa-szalone-jedna-chwali-sie-plama-na-majtkach-bede-je-nosic-tydzien-nie-ma-we-mnie-plodu-foto/#-google_vignette, [data dostępu: 20.06.2024].

● Czy w materiale pojawia/ją się słowne określenia/nie negatywne względem feminizmu/feministek/ów?

Rysunek 7. Czy w materiale pojawia/ją się słowne określenia/nie negatywne względem feminizmu/feministek/ów?

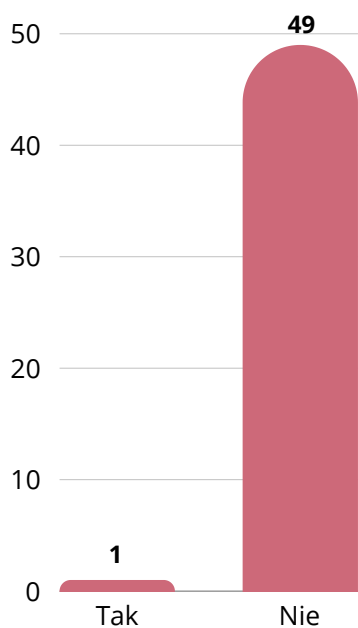
Z kolei jedynie raz wystąpiło określenie pozytywne. Miało to miejsce na portalu „wPolityce”, gdzie przytoczony został spór między kobietami a osobami transseksualnymi. W artykule uznano, że feministki musiały ciężko walczyć o swoje prawa, co obrazują poniższe słowa

Według prof. Sheili Jeffreys – Z. S. współczesny ruch LGBTQ zmierza w tym samym kierunku, ponieważ transgenderyści (transwomen), czyli mężczyźni uparczywie podszywający się za kobiety, próbują przywłaszczyć sobie prawa i zdobycze, tak ciężko wywalczone wcześniej przez kobiety¹⁶.

Postawa zaprezentowana w powyższym cytacie w środowisku LGBTQ+ jest nazywana za pomocą pojęcia „terf”. Jest to angielski skrótowiec od wyrażenia *trans-exclusionary radical feminism/feminist*, czyli radykalny/a feminizm/feministka wykluczający/a osoby trans. Termin ten zaczął być używany w 2008 roku i opisywał on mniejszość feministek, które były określane jako transfobiczne przez resztę środowiska. Terfom towarzyszy przekonanie, że transfobiczne kobiety tak naprawdę nimi się są i nie należą im się takie same prawa. Określenie to jest raczej uważane za obelżwe¹⁷.

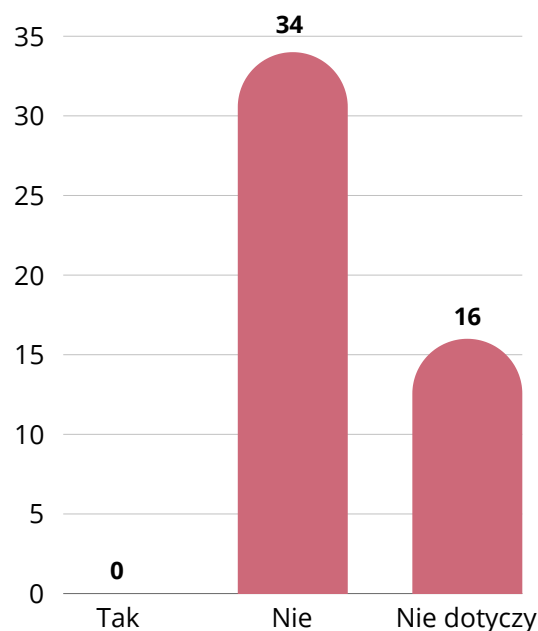
¹⁶ G. Górny, *Organizacje feministyczne i lesbijskie ostrzegają: Genderyzm to forma dyskryminacji kobiet*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/swiat/513819-feministki-genderyzm-to-forma-dyskryminacji-kobiet>, [dostęp: 9.06.2024].

¹⁷ TERF [W:] Wikipedia, <https://pl.wikipedia.org/wiki/TERF>, [data dostępu: 16.06.24].

● Czy w materiale pojawia/ją się słowne określenie/a pozytywne względem feminizmu/feministek/ów?

Rysunek 8. Czy w materiale pojawia/ją się słowne o określenie/a pozytywne względem feminizmu/feministek/ów?

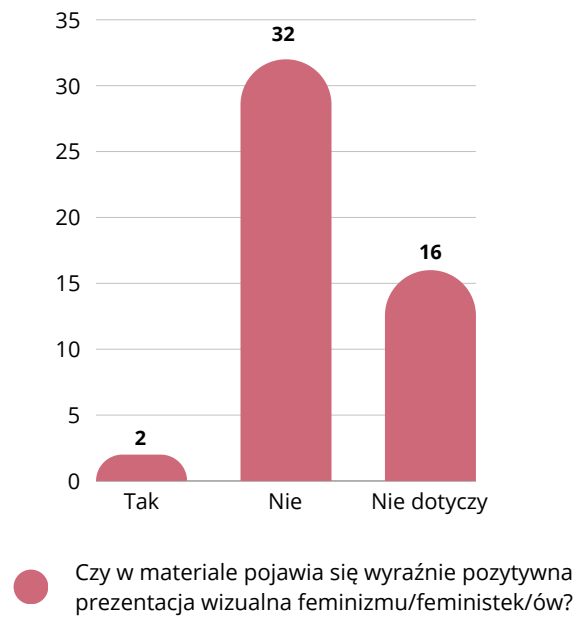

● Czy w materiale pojawia się negatywna prezentacja wizualna feminizmu/feministek/ów?

Rysunek 9. Czy w materiale pojawia się negatywna prezentacja wizualna feminizmu/feministek/ów?

Zarówno prezentacja wizualna negatywna, jak i pozytywna raczej nie pojawiała się wśród analizowanych artykułów. Prawie wszystkie artykuły nie posiadały oprawy wizualnej lub były to neutralne zdjęcia.

Wyjątkiem okazały się dwa z nich, w których ukazano szczerze uśmiechnięte kobiety wśród tęczy, co zostało ocenione jako przychylne przedstawienie feministek.

Rysunek 10. Czy w materiale pojawia się wyraźnie pozytywna prezentacja wizualna feminizmu/feministek/ów?

W pierwszym przypadku, czyli artykule pod tytułem *Organizacje feministyczne i lesbijskie ostrzegają: Genderyzm to forma dyskryminacji kobiet*¹⁸ tematyka skupia się wokół feministycznej krytyki transgenderyzmu, dlatego ciężko jest zrozumieć dobór zdjęcia do tej publikacji. Może być to chęć ukazania kontrastu, sprzeczności

i zainicjowania swego rodzaju poruszenia, dlatego na zdjęciu jest ukazana kobieta idąca w paradzie równości, mimo że tekst dotyczy konfliktu wartości transgenderowych i feministycznych.

Rysunek 11. Kobieta idąca w paradzie równości.

¹⁸ G. Górny, *Organizacje feministyczne...*, <https://wpolityce.pl/swiat/513819-feministki-genderyzm-to-forma-dyskryminacji-kobiet>, [data dostępu:20.06.2024].

Drugi przykład dotyczy artykułu *Dzień kobiet albo dzień feministek, czyli co jest ważniejsze: walka o równouprawnienie czy walka płci?*¹⁹ i w tym przypadku dobór zdjęcia również może być zastanawiający. Środowisko LGBTQ+ nie łączy się w żaden sposób z treścią publikacji, która dotyczy rozważań o dniu kobiet. Możliwe, że zdjęcie miało przedstawiać jedynie uśmiechnięte kobiety, a tęcza barwy pojawiły się tam przypadkiem lub taki właśnie był cel, aby użyć fotografii, która zaintryguje czytelnika i przyciągnie jego uwagę.

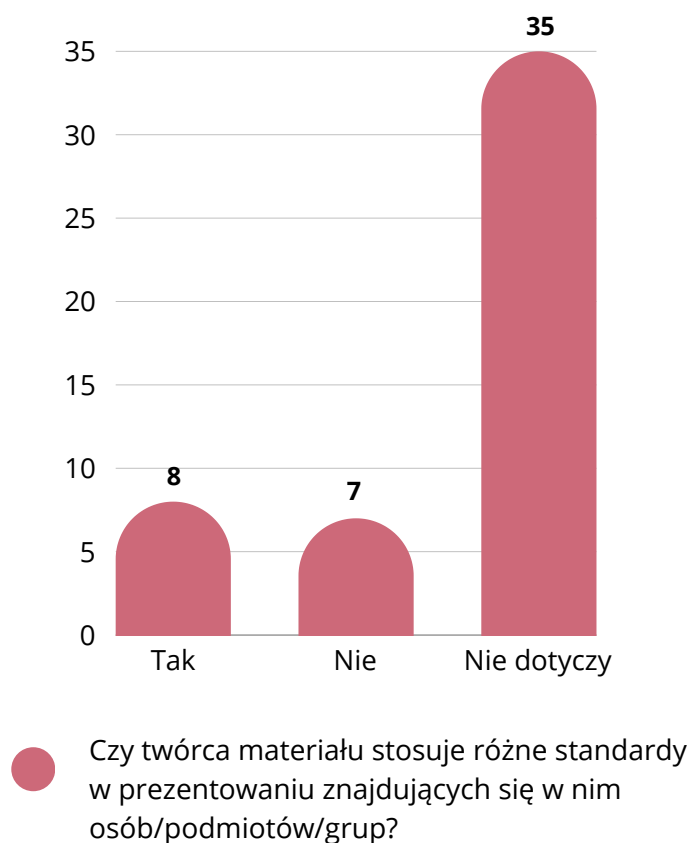
Rysunek 12. Uśmiechnięte trzy kobiety z tęczą parasolką w tle.

Porównania rzadko się pojawiały, jednak różne standardy, czyli wywyższanie jakiejś grupy w prezentowaniu osób, podmiotów lub grup wystąpiły w ośmiu artykułach na piętnaście, których ta kategoria dotyczyła. Miało to miejsce między innymi w przytaczaniu sytuacji, w których mówiono o feminizmie i transpłciowych kobietach. Strona tych drugich w ogóle nie była obierana, a jedynie przedstawiana jako „podszywanie się” pod kobiety i wykorzystywanie ich praw. Przedstawiane było również stanowisko, że kobiety, które według autorów tekstów nie żyją zgodnie z chrześcijańskimi zasadami, są gorsze. Obrazuje to poniższy fragment.

Jedyną drogą do przywrócenia kobietom należnego im zadowolenia z samych siebie jest powrót do Maryi. Abp Fulton Sheen nieraz mawiał,

¹⁹ K. Kołodziejcki, *Dzień kobiet albo...*, <https://wpolityce.pl/spoleczenstwo/437194-dzien-kobiet-czy-dzien-feministek-na-czym-polega-roznica>, [data dostępu:20.06.2024].

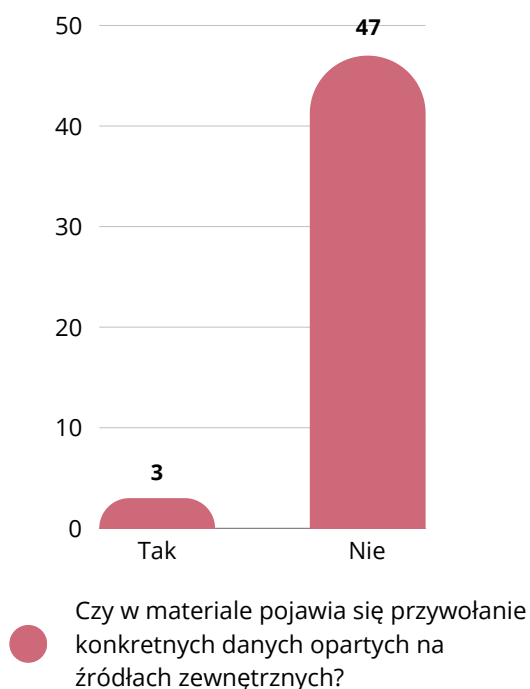
że poziom życia ludzkości jest taki, jaki zdołają narzucić jej kobiety. Z tego można by wywnioskować, że biorąc pod uwagę wciąż wzrastającą ilość pań wytatuowanych, uwikłanych w weganizm i genderyzm, maszerujących często z psinką wystającą z torebki, żyjemy na jego najniższym poziomie²⁰.

Rysunek 13. Czy twórca materiału stosuje różne standardy w prezentowaniu znajdujących się w nim osób/podmiotów/grup?

W trzech artykułach spośród analizowanych znalazło się przywołanie konkretnych danych opartych na źródłach zewnętrznych. Tego typu informacje zazwyczaj nie są niezbędne, jednak dodają publikacjom wiarygodności i pozwalają na zapoznanie się z konkretnymi faktami.

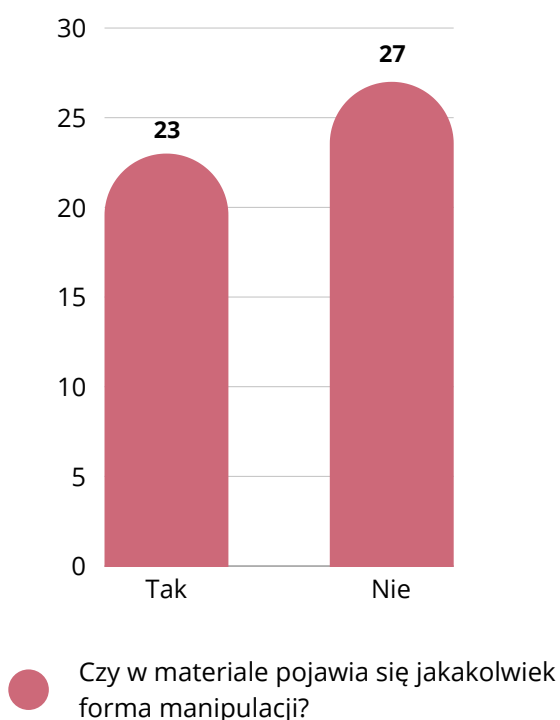
²⁰ Projekt Anty-Maryja, czyli jak zniszczyć kobiecość. Książka Carrie Gress o zgubnych skutkach feminizmu, wPolityce, <https://wpolityce.pl/kosciol/636273-projekt-anty-maryja-czyli-jak-zniszczyc-kobiecosc>, [data dostępu: 20.06.2024].

Rysunek 14. Czy w materiale pojawia się przywołanie konkretnych danych opartych na źródłach zewnętrznych?

Większość artykułów nie zawierała manipulacji, jednak w 46-ciu % publikacji pojawiła się ona. Miało to miejsce między innymi w formie:

- przypisywania feminizmowi jedynie negatywnych cech i stosowania oceniających określeń,
- przytaczania rzekomych poglądów środowisk feministycznych bez podania potwierdzających te poglądy źródeł,
- porównywania go do bolszewizmu, komunizmu lub nawiązywania do Hitlera jako próba emocjonalnego wpłynięcia na odbiorcę i wywołania u niego strachu i niechęci do feminizmu mimo diametralnych różnic ideologicznych,
- przytaczania emocjonalnych, nieprzychylnych opinii na temat feminizmu bez poparcia ich badaniami lub konkretnymi faktami,
- opisywania zjawisk i sytuacji bez podawania źródła,
- zadawania czytelnikowi pytań retorycznych, które naprowadzały go na konkretną odpowiedź, której prawdziwość nie została sprawdzona.

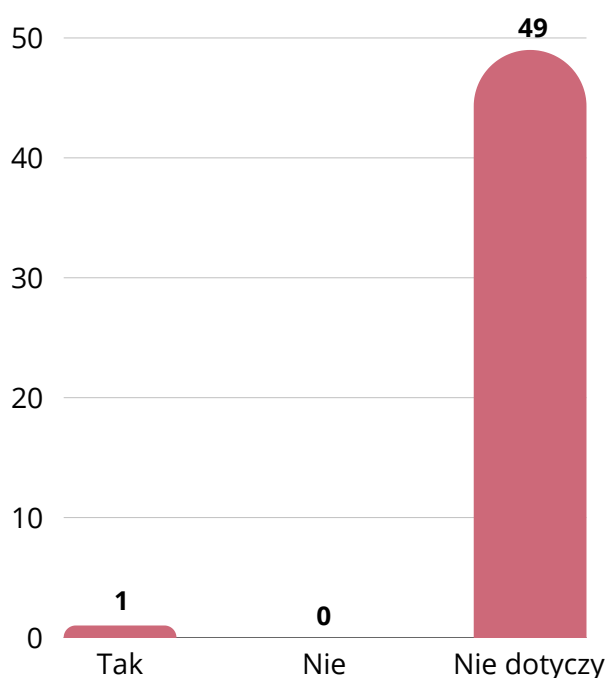

Rysunek 15. Czy w materiale pojawia się jakkolwiek forma manipulacji?

Mimo przytaczania wielu nieprzychylnych opinii wobec feminizmu i niekiedy stosowaniu wobec niego ostrych określeń, ani razu nie miało miejsca nawoływanie do nienawiści w stronę tego ruchu. Z tego powodu nie pojawia się wykres przedstawiający to zjawisko. Wynik analizy pod tym kątem może budzić chęć postawienia hipotezy, że zarówno w odniesieniu do innych grup społecznych, z którymi można by przypuszczać, że prawica nie ma dobrych stosunków, tak naprawdę nie jest aż tak źle. Daje to nadzieję, że polaryzacja Polski jest w bardzo zaawansowanym stopniu i mimo różnic w poglądach nie dochodzi do przekroczenia granic takich jak stosowanie mowy nienawiści. Możliwe, że jest to motywowane jedynie konsekwencjami karnymi, ale prawdopodobnym też jest, że prawicowi dziennikarze nie mają aż tak złych intencji, aby posunąć się do takiego kroku.

Opcja, aby wzbogacić artykuł o wypowiedzi ekspertów-komentatorów, którzy mogliby wytłumaczyć pewne sprawy lub wzbogacić je o kontekst, nie była często wykorzystywana. W jedynym przypadku przytoczony został komentarz feministki

Pauliny Młynarskiej, która jest między innymi dziennikarką i felietonistką, autorką książki *Okrutna jak Polka*²¹ promującej siostrzeństwo wśród kobiet. Reszty artykułów nie dotyczyło to kryterium oceny, gdyż komentarze nie były dodawane do publikacji. Nie było również sytuacji, w której ktoś komentowałby materiał, a nie był przedstawiony jako ekspertka lub feministka.

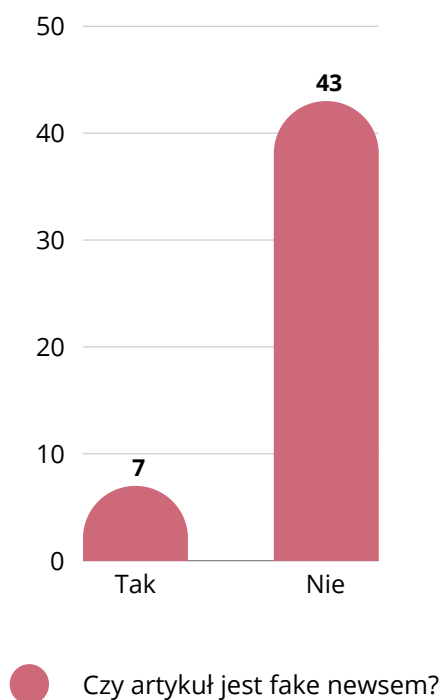

● Czy w materiale przytoczona/e została/y wypowiedź/i tzw. eksperta/ki-komentatora/ki (ekspertów-komentatorów) /feministki/y?

Rysunek 16. Czy w materiale przytoczona/e została/y wypowiedź/i tzw. eksperta/ki-komentator/ki (ekspertów-komentatorów) /feministki/y?

21 P. Młynarska, *Okrutna jak Polka*, Warszawa 2022.

Niewielka część artykułów została oznaczona jako zawierająca fake newsy. Nie były to całe artykuły, a jedynie ich fragmenty, które „naginały” prawdę i mogły doprowadzić do rozprzestrzeniania się dezinformacji i stereotypów.

Rysunek 17. Czy artykuł jest fake newsem?

Sytuację, którą można określić jako tworzenie fake newsów, ale też generalny problem związany z tworzonym przez pravicowe media wizerunkiem feminizmu jest stosowanie zbyt dużych uogólnień. W artykule *Dlaczego nie wezmę udziału w marszach feministek*²² padły słowa, że realna pomoc kobietom oraz ruchy feministyczne już od dawna nie mają ze sobą nic wspólnego i obchodzi je jedynie dostęp do aborcji. Nie jest to prawdą, gdyż istnieje mnóstwo organizacji, które pomagają kobietom na różne sposoby, jak chociażby Fundacja Kosmos dla Dziewczynek prowadząca dziewczynki przez okres dorastania i szukania

swojej drogi, Centrum Praw Kobiet przeciwdziałające przemocy i dyskryminacji kobiet, czy Feminoteka prowadząca telefon przeciwpromocowy i umożliwiającą otrzymanie wsparcia psychologicznego i prawnego²³.

Kolejnym przykładem szerzenia fałszywych informacji jest zdanie z publikacji pod tytułem, który już sam w sobie zawiera nieprawdę, *Dwaj naczelni feminiści polskiego YouTube oskarżeni o przemoc wobec kobiet*²⁴. Dotyczy on Krzysztofa Gonciarza i Jakuba Chuptysia, pseudonim Gargamel, których można kojarzyć z działaniami feministycznymi, zwłaszcza tego pierwszego, jednak ciężko ich nazwać „naczelnymi feministami”. Ich główne formy działalności, z których są znani, to tworzenie treści w internecie zamieszczanych na kanałach Zapytaj Beczkę

22 N. Ostrowska, *Dlaczego nie wezmę udziału w marszach feministek*, Do Rzeczy, <https://dorzeczy.pl/kraj/159176/dlaczego-nie-wezme-udzialu-w-marszach-feministek.html>, [data dostępu: 20.06.2024].

23 Z. O., *Kobiece organizacje, które warto obserwować i wspierać*, Answear, <https://answear.com/blog/kobiece-organizacje-ktore-warto-obszowowac-i-wspierac/42654/>, [data dostępu: 20.06.2024]

24 *Dwaj naczelni feminiści polskiego YouTube oskarżeni o przemoc wobec kobiet*, Najwyższy Czas!, https://nczas.com/2023/09/29/dwaj-naczeln-feminisci-polskiego-youtube-oskarzeni-o-przemoc-wobec-kobiet/#google_vignette, [data dostępu: 20.06.2024].

i Krzysztof Gonciarz (w przypadku Krzysztofa Gonciarza) i na kanale GargamelVlog i podcaście Dwóch Typów Podcast (w przypadku Gargamela). Wydzwięk artykułu jest taki, że ci dwaj mężczyźni na co dzień zajmują się równouprawnieniem kobiet i z tego są znani, co sprawia, że sytuacja ta jest przedstawiana jako jeszcze większy skandal i psuje wizerunek aktywistów i aktywistek.

Z kolei w artykule *Dyrektywa równościowa. Lisicki: Unijny feminizm w natarciu. Ziemkiewicz: A co z osobami trans?*²⁵ pojawia się takie stwierdzenie:

Ale pojawia się tzw. trzecia fala feminizmu, która głosi, że kobiet jako takich nie ma. (...) Przecież Unia Europejska zdążyła już wprowadzić prawa, które mówią, że samemu można określić swoją płęć²⁶.

Czytając literaturę przedmiotu, nigdzie nie napotkałam na takie zdania, a na pewno nie może być ono główną cechą charakterystyczną feminizmu trzeciej fali, której celem było zwiększenie radykalizacji ruchu przy osiąganiu kolejnych założeń takich, jak większa heterogeniczność, która przyczyniła się do powstania wielu nowych nurtów skupiających się najczęściej na poszczególnych problemach, jak na przykład feminizm czarny czy latynoski.

Ostatnim z przykładów jest materiał o Mai Staśko pod tytułem *Polskie feministki są szalone? Jedna chwali się plamą na majtkach: „Będę je nosić tydzień. Nie ma we mnie płodu” [FOTO]*²⁷, w którym przedstawiony został post kobiety. Jest on kontrowersyjny, ale jego celem pozostaje normalizowanie plam, które mogą powstać podczas menstruacji. Zawierał on zdanie „Teraz będę splamiona przez kolejny tydzień²⁸”, co oznacza, że przez tydzień może się zdarzyć, że zabrudzi swoją bieliznę, a przez portal zostało zinterpretowane tak:

25 *Dyrektywa równościowa. Lisicki: Unijny feminizm w natarciu. Ziemkiewicz: A co z osobami trans?*, Do Rzeczy, <https://dorzeczy.pl/plus/polska-do-rzeczy/427591/dyrektywa-rownosciowa-lisicki-unijny-feminizm-w-natarciu.html>, [data dostępu: 16.06.2024].

26 Tamże.

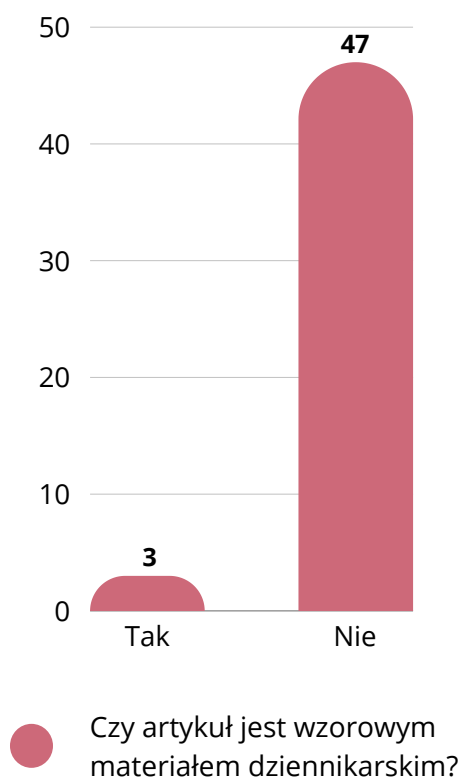
27 *Polskie feministki są szalone...*, https://nczas.com/2020/01/24/polskie-feministki-sa-szalone-jedna-chwali-sie-plama-na-majtkach-bede-je-nosic-tydzien-nie-ma-we-mnie-plodu-foto/#google_vignette, [data dostępu: 20.06.2024].

28 Tamże.

Znana polska feministka, Maja Staśko, wstawiła na Instagrama swoje zdjęcie w poplamionych krwią majtkach. Co więcej, kobieta zapowiada, że będzie nosić brudną bieliznę przez tydzień²⁹.

Portal użył rzekomego cytatu Mai Staśko, jednak takie słowa nie padły w poście, a w samej treści artykułu zmienił sens jej wypowiedzi. Ten fake news jest nadinterpretacją i ma za zadanie stworzyć sensację i ośmieszyć kobietę.

Ostatnim kryterium oceny było to, czy publikacja jest wzorowym materiałem dziennikarskim. Wymagania w tej kategorii zostały obniżone, gdyż wśród analizowanych artykułów nie znalazł się żaden „idealny”, ponieważ brakowało poszerzenia publikacji o wypowiedzi ekspertów czy konkretnych danych popartych badaniami, jednak trzy z analizowanych artykułów zdecydowanie można określić jako rzetelne. Ich tytuły nawiązywały do treści, jaką miał otrzymać czytelnik, a jednocześnie nie były one wartościujące. Brak oceny przedstawianej sytuacji cechował również całą treść publikacji, dzięki czemu czytelnik mógł samodzielnie wyrobić swoje zdanie na dany temat, a portal internetowy zadbał, aby przekazać informację w bezstronny sposób.

Rysunek 18. Czy artykuł jest wzorowym materiałem dziennikarskim?

29 Tamże.

2. Wizerunek feminizmu zbudowany przez prawicowe portale internetowe

Sposób przedstawiania feminizmu przez media prawicowe można podzielić na dwie grupy. W pierwszej mieszczą się teksty uznające feminizm po prostu za ruch społeczny kobiet walczących o swoje prawa, ruch, w którego obrębie odbywają się różne działania i mają miejsce rozmaite wydarzenia, a portale je relacjonują. Autorzy tekstów często skupiają się na tych zdarzeniach, z którymi wiążą się negatywne konotacje. Dotyczą one feministek lub sytuacji, w których występuje wspomnienie feminizmu, jednak nie jest to główny temat publikacji, ale nadal narracja całego artykułu jest negatywna.

Drugim rodzajem tekstów są te, które radykalizują feminizm, często stereotypowo i manipulacyjnie kojarząc go z osobami dopuszczającymi się kontrowersyjnych czynów. Najbardziej ogólnym przekonaniem powtarzającym się wśród prawicowych portali jest określenie, że feminizm to najgorsze co przytrafiło się kobietom i nie jest on dla nich korzystny, a jedynie tworzy nowe problemy. Zmienia on kobiecość w coś toksycznego i szkodzi własnemu interesowi kobiet. Feministka wręcz nienawidzi mężczyzn i chce mieć nad nimi kontrolę, zemścić się i wykorzystać dla własnej przyjemności. W prawicowych mediach występują też określenia, że są to kobiety wyzwolone seksualnie i wulgarne, które zażywają antykoncepcję jak cukierki. Od dawna nie pomagają kobietom, a są skupione jedynie na prawie do aborcji. Ten wykreowany wizerunek kojarzyć się może ze archetypem kobiety modliszki występującym w literaturze i kinematografii. Bohaterki tego typu to postrach mężczyzn. Są agresywne, silne i niszczycielskie, a ich celem jest osaczenie mężczyzny. Podporządkowanie go, wykorzystanie, udręczenie i zabicie³⁰. Osoby opierające swoje zdanie o feminizmie na podstawie prawicowych artykułów właśnie w taki sposób mogą sobie wyobrażać feministki. Padają również oskarżenia, że feminizm jest wybiórczy, czasami całkowicie fałszywy, a feministki atakują wszystkich o odmiennych poglądach. W analizowanych przeze mnie tekstach używa się takich

³⁰ G. Stachówna, *Suczka, Cycofon, Faustyna i inne kobiety w polskim filmie lat dziewięćdziesiątych*, w: *Gender w humanistyce*, red. M. Radkiewicz, Kraków 2001, s. 58.

haseł, jak „nawrócone feministki”, sugerujące quasi-religijność czy wręcz „sekciarstwo” ruchu feministycznego.

W przeanalizowanych przeze mnie materiałach pozytywny wizerunek feminizmu nie pojawia się. Współczesne polskie media prawicowe nigdy nie opisują sytuacji, które o feminizmie świadczyłyby dobrze, przyczyniając się na przykład do wzrostu dobra społecznego lub podejmowanych inicjatyw niosących wsparcie dla kobiet.

Postawiona hipoteza sprawdziła się w przypadku szerzenia dezinformacji i stereotypów o feminizmie przez prawicowe portale internetowe. Stosują one często uogólnienia i cechy radykalnych odmian feminizmu przypisując całości ruchu. Pojawiają się niekiedy stwierdzenia będące fake newsami oraz bywa, że czytelnicy portali są ofiarami manipulacji. Przypuszczenia, że podstawowe założenia feminizmu, chociażby dotyczące ochrony kobiet przed przemocą, zwalczania seksualizacji, równych płac czy podejmowania zawodów stereotypowo męskich, będą występować wśród medialnych publikacji, okazały się błędne. Jednak mimo niechęci do feminizmu i tworzenia oceniających treści, materiały dziennikarskie nie cechują się szerzeniem nienawiści, czy brakiem szacunku do wymienianych w artykule osób. Jest to pozytywny znak, że poziom dziennikarstwa mimo zastrzeżeń nie schodzi do tego poziomu i szacunek do drugiego człowieka jest istotną wartością.

Bibliografia

Bibliografia podmiotowa

1. „Aborcja dla każdej z nas” i „Make abortion happy again”. *Feministki wyszły na ulice*, Do Rzeczy, <https://dorzeczy.pl/kraj/132056/aborcja-dla-kazdej-z-nas-i-make-abortion-happy-again-feministki-wyszly-na-ulice.html>.
2. „Newsweek” diagnozuje Polki: 40-latki czują się przezroczyście. Internauci: „Oto skutki feminizmu”; „To wy zbudowaliście ten świat”, wPolityce, <https://wpolityce.pl/kraj/672146-newsweek-diagnostuje-polki40-latki-czuja-sie-przezroczyście>.
3. 8 marca. Dzień modlitw za ofiary feminizmu, Fronda, <https://www.fronda.pl/a/8-marca-dzien-modlitw-za-ofiary-feminizmu-1,141158.html>.
4. *Agresja feministek w Rzymie. Protestowały przeciwko przemocy wobec kobiet, a... zaatakowały biuro stowarzyszenia pro-life*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/swiat/672387-agresja-przeciwko-przemocy-atak-radykalnych-feministek>.
5. *Ależ je to zabolalo! Sośnierz wsadził kij w feministyczne mrowisko. „Jesteście oderwani kompletnie od rzeczywistości” [VIDEO]*, Najwyższy Czas!, https://nczas.com/2019/03/19/alez-je-to-zabolalo-sosnierz-wsadzil-kij-w-feministyczne-mrowisko-jestescie-oderwani-kompletnie-od-rzeczywistosci-video/#google_vignette.
6. Chodakiewicz M., *Feminizm i radykalny autosamicyzm*, Do Rzeczy, <https://dorzeczy.pl/swiat/168917/feminizm-i-radykalny-autosamicyzm.html>.
7. *Czarnoskóry ekonomista obnaża mity na temat rasizmu i feminizmu [VIDEO]*, Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2020/07/04/czarnoskory-ekonomista-obnaza-mity-na-temat-rasizmu-i-feminizmu-video/>.
8. Dąbrowska Z., *Feministki mówią „dość”*, Do Rzeczy, <https://dorzeczy.pl/opinie/467634/dabrowska-feministki-mowia-dosc.html>.
9. *Dwaj naczelni feminiści polskiego YouTube oskarżeni o przemoc wobec kobiet*, Najwyższy Czas!, https://nczas.com/2023/09/29/dwaj-naczelnifeminisci-polskiego-youtube-oskarzeni-o-przemoc-wobec-kobiet/#google_vignette.
10. *Dyrektywa równościowa. Lisicki: Unijny feminizm w natarciu. Ziemkiewicz: A co z osobami trans?*, Do Rzeczy, <https://dorzeczy.pl/plus/polska-do-rzeczy/427591/dyrektywa-rownosciovaw-lisicki-unijny-feminizm-w-natarciu.html>.
11. *Feministki będą wściekłe! Kobiety chcą robić to co robiły od setek lat. Jest tylko jedna różnica [FOTO]*, Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2019/07/31/feministki-beda-wsciekle-kobiety-chca-robic-to-co-robily-od-setek-lat-jest-tylko-jedna-roznica-foto/>.
12. *Feministki chcą „dawać tyłka” prawakom, by ich „nawrócić”. „Do Jasia dotarło, że to,*

- o co się starał, dostanie Potężny Konfederata” [VIDEO], Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2021/06/05/feministki-chca-dawac-tylka-prawakom-by-ich-nawrocic-do-jasia-dotarlo-ze-to-o-co-sie-staral-dostanie-potezny-konfederata-video/>.
13. *Feministki chcą modernizować islam. Kandydatka na „pierwszego imama-kobietę” we Francji to wnuczka Żydówki z Polski*, Najwyższy Czas!, https://nczas.com/2019/02/26/feministki-chca-modernizowac-islam-kandydatka-na-pierwszego-imama-kobiete-we-francji-to-wnuczka-zydowki-z-polski/#google_vignette.
 14. *Feministki go rozszarpią. Janusz Korwin-Mikke: „Kochać to ja mogę socjalistki, bo kobieta przesiąka poglądami mężczyzny, z którym sypia”*, Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2020/01/11/feministki-go-rozszarpia-janusz-korwin-mikke-kochac-to-ja-moge-socjalistki-bo-kobieta-przesiaka-pogladami-mezczyzny-z-ktorym-sypia/>.
 15. *Feministki na ulicach polskich miast. Chcą walczyć o klimat i aborcję na życzenie. Absurdalne hasła: “Make abortion happy again”*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/polityka/490218-feministki-na-ulicach-polskich-miast-absurdalne-hasla>.
 16. *Feministki to najbardziej nieszczęśliwe kobiety na ziemi*, Fronda, <https://www.fronda.pl/a/feministki-to-najbardziej-nieszczesliwe-kobiety-na-ziemi,156502.html>.
 17. *Feministkom przewraca się w głowach. Są coraz groźniejsze*, Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2023/02/15/feministkom-przewraca-sie-w-glowach-sa-coraz-grozniesze/>.
 18. *Feminizm, marksizm i Biblia*, Do Rzeczy, <https://dorzeczy.pl/kraj/118185/feminizm-marksizm-i-biblia.html>.
 19. *Feminizmy szaleją, a kobiety są coraz bardziej nieszczęśliwe*, Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2021/01/30/feminizmy-szaleja-a-kobiety-sa-coraz-bardziej-nieszczesliwe/>.
 20. *Gójska K., Żona tygrysa i udawany feminizm. Red. Gójska komentuje atak na Agatę Kornhauser-Dudę*, TV Republika, <https://tvrepublika.pl/Zona-tygrysa-i-udawany-feminizm-Red-Gojska-komentuje-atak-na-Agate-Kornhauser-Dude,92162.html>.
 21. *Górny G., Organizacje feministyczne i lesbijskie ostrzegają: Genderyzm to forma dyskryminacji kobiet*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/swiat/513819-feministki-genderyzm-to-forma-dyskryminacji-kobiet>.
 22. *Górny G., Rewolucja pożera własne dzieci, czyli ideologia gender przeciw feminizmowi. Środowiska LGBTQ rozpiętały burzę*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/swiat/570300-ideologia-gender-przeciw-feminizmowi>.
 23. *Karp H., Prawo do życia, czyli ość w feministycznym gardle. „Współczesny feminizm w centrum zainteresowania stawia aborcję”*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/tygodniksieci/612220-prawo-do-zycia-czyli-osc-w-feministycznym-gardle>.
 24. *Kobiety obnażają toksyczne działania znanego influencera! „Wykreował sobie wizerunek feministycznego lewaka, a jest seksistą”*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/>

media/664530-kobiety-obnazaja-toksyczne-zachowania-znanego-influencera.

25. Kołodziejki K., *Dzień kobiet albo dzień feministek, czyli co jest ważniejsze: walka o równouprawnienie czy walka płci?*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/spoleczenstwo/437194-dzien-kobiet-czy-dzien-feministek-na-czym-polega-roznica>.
26. *Kontrowersyjna Droga Krzyżowa. Feministki katujące Chrystusa*, Do Rzeczy, <https://dorzeczy.pl/religia/178616/kontrowersyjna-droga-krzyzowa-feministki-katujace-chrystusa.html>.
27. *Korwin-Mikke apeluje do kobiet. „Feminizm to anarchia i komuna. Cała awantura jest o 150 przypadków rocznie”*, Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2020/11/02/korwin-mikke-apeluje-do-kobiet-feminizm-to-anarchia-i-komuna-cala-awantura-jest-o-150-przypadkow-rocznie/>.
28. *Korwin-Mikke o żonie: „Posiadanie w łóżku katolickiej feministki jest trudne i skomplikowane” [VIDEO]*, Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2023/10/01/korwin-mikke-o-zonie-posiadanie-w-lozku-katolickiej-feministki-jest-trudne-i-skomplikowane-video/>.
29. *Korwin-Mikke rozwścieczy feministki. „O inteligencji kobiet słów kilka”*, Najwyższy Czas!, https://nczas.com/2020/11/29/korwin-mikke-rozwsciecz-y-feministki-o-inteligencji-kobiet-slow-kilka/#google_vignette.
30. *Korwin-Mikke: Feministki mają rację, że...*, Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2023/04/27/korwin-mikke-feministki-maja-racje-ze/>.
31. *Koscielak Z., 1000 złotych dla królowej Jadwigi. Feministki i lewica się załamią*, Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2021/03/19/1000-zlotych-dla-krolowej-jadwigi-feministki-i-lewica-sie-zalamia/>.
32. *Kwiatek K., Kobiety przeciwko kobietom. Kidawa-Błońska kpi z Turczynowicz-Kieryłło, a feministki milczą lub dokładają*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/polityka/488341-kobiety-przeciwko-kobietom>.
33. *Maciejewski J., Lewicowe działaczki zatańczyły w senacie, co ma pomóc miliardowi kobiet. Feministki mają jeszcze wiele pomysłów, więc ośmieszania kobiet ciągnie dalszy następni*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/polityka/487111-feministki-dyskryminuja-kobiety-bez-wagin-absurdy-feminizmu>.
34. *Mazurek odpowiada na kpiny Gretkowskiej. „Feministka, która atakuje kobiety...”*, Do Rzeczy, <https://dorzeczy.pl/kraj/105362/mazurek-ws-kpin-gretkowskiej-feministka-ktora-atakuje-kobiety.html>.
35. *Niemieckie feministki w natarciu. „Pokazujemy faszystom, że tu nie ma dla nich miejsca”*, Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2019/01/19/niemieckie-feministki-w-natarciu-pokazujemy-faszystom-ze-tu-nie-ma-dla-nich-miejsca/>.

36. Ostrowska N., *Dlaczego nie wezmę udziału w marszach feministek*, Do Rzeczy, <https://dorzeczy.pl/kraj/159176/dlaczego-nie-wezme-udzialu-w-marszach-feministek.html>.
37. *Polskie feministki są szalone? Jedna chwali się plamą na majtkach: „Będę je nosić tydzień. Nie ma we mnie płodu” [FOTO]*, Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2020/01/24/polskie-feministki-sa-szalone-jedna-chwali-sie-plama-na-majtkach-bede-je-nosic-tydzien-nie-ma-we-mnie-plodu-foto/>.
38. *Producent bielizny rezygnuje z modelek. VS chce promować feminizm*, TV Republika, <https://tvrepublika.pl/Producent-bielizny-rezygnuje-z-modelek-VS-chce-promowac-feminizm,120962.html>.
39. *Projekt Anty-Maryja, czyli jak zniszczyć kobiecość. Książka Carrie Gress o zgubnych skutkach feminizmu*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/kosciol/636273-projekt-anty-maryja-czyli-jak-zniszczyc-kobiecosc>.
40. Rybińska A., *„Feministyczny refleks”. Szefowa MSZ Niemiec chce zwiększyć genderowe kompetencje dyplomatów*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/swiat/635180-baerbock-i-feministyczny-refleks-u-dyplomatow>.
41. *Świadectwo Nawróconej Feministki*, Fronda, <https://www.fronda.pl/a/Swiadectwo-Nawroconej-Feministki,215131.html>.
42. *Ten poradnik rozwścieczy feministki do czerwoności. Instrukcja „Jak być dobrą żoną” [FOTO]*, Najwyższy Czas!, https://nczas.com/2019/04/16/ten-poradnik-rozwscieczy-feministki-do-czerwonosci-instrukcja-jak-byc-dobra-zona-foto/#google_vignette.
43. *To nie szaleństwo tylko opętanie? Feministki ujawniły prawdziwe oblicze swojego ruchu*, Najwyższy Czas!, https://nczas.com/2020/02/14/to-nie-szalenstwo-tylko-opetanie-feministki-ujawnily-prawdziwe-oblicze-swojego-ruchu/#google_vignette.
44. *Totalny odlot prof. Środy. Tym razem cytuje JP II i robi z niego feministę. Po co? By zaapelować: „Feministki, działajcie, to już nie grzech!”*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/spoleczenstwo/639238-fantasmagorie-prof-srody-tym-razem-robi-z-jpii-feministe>.
45. *Tu już lekarz nie pomoże... Feministki: Kobieto, zapuść brodę! Nadchodzi nowy trend – „Januhairy” [VIDEO]*, Najwyższy Czas!, <https://nczas.com/2019/01/13/tu-juz-lekarz-nie-pomoze-feministki-kobieto-zapusc-brode-nadchodzi-nowy-trend-januhairy-video/>.
46. *W odmętach genderowego szaleństwa. Uczona feministka nawołuje do zrównania „praw rozrodczych” krów i kobiet oraz zaprzestania molestowania przy dojeniu*, Najwyższy Czas!, https://nczas.com/2019/08/17/w-odmetach-genderowego-szalenstwa-uczona-feministka-nawoluje-do-zrownania-praw-rozrodczych-krow-i-kobiet-oraz-zaprzestania-molestowania-przy-dojeniu/#google_vignette.
47. Wildstein B., *Feministki przeciw kobietom*, wPolityce, <https://wpolityce.pl/spoleczenstwo/491300-feministki-przeciw-kobietom>.

48. Włoczyk P., *Feminizm zatruwa kobiecość*, Do Rzeczy, <https://dorzeczy.pl/swiat/172507/feminizm-zatruwa-kobiecosc.html>.
49. *Wspieranie LGBT i zgłębianie feminizmu. Takie szkolenia czekają pracowników TVN*, Do Rzeczy, <https://dorzeczy.pl/kraj/163379/wspieranie-lgbt-i-zglebianie-feminizmu-takie-szkolenia-czekaja-pracownikow-tvn.html>.
50. *Źródłem zła jest... heteroseksualizm? Feministki ponownie szokują*, Do Rzeczy, <https://dorzeczy.pl/swiat/114965/zrodlem-zla-jest-heteroseksualizm-feministki-ponownie-szokuja.html>.

Bibliografia przedmiotowa

1. Młynarska P., *Okrutna jak Polka*, Warszawa 2022.
2. Stachówna G., *Suczka, Cycofon, Faustyna i inne kobiety w polskim filmie lat dziewięćdziesiątych*, w: *Gender w humanistyce*, red. M. Radkiewicz, Kraków 2001.

Netografia

1. O. Z., *Kobiece organizacje, które warto obserwować i wspierać*, Answear, <https://answear.com/blog/kobiece-organizacje-ktore-warto-obszrowac-i-wspierac/42654/>.
2. TERF [W:] Wikipedia, <https://pl.wikipedia.org/wiki/TERF>.

Spis ilustracji

Rysunek 1. Portale internetowe	1
Rysunek 2. Rok publikacji.....	2
Rysunek 3. Czy tytuł artykułu jest uzasadniony jego treścią?	2
Rysunek 4. Czy w tytule materiału pojawiają się określenia oceniające?	3
Rysunek 5. Czy w materiale znalazło się powołanie na anonimowe źródła?	5
Rysunek 6. Czy w materiale odnotowano sytuacje polegającą na przywołaniu jakiejś osoby po raz pierwszy z nazwiska?	6
Rysunek 7. Czy w materiale pojawia/ją się słowne określenia/nie negatywne względem feminizmu/feministek/ów?	9
Rysunek 8. Czy w materiale pojawia/ją się słowne o określenie/a pozytywne względem feminizmu/feministek/ów?	10
Rysunek 9. Wykres - Czy w materiale pojawia się negatywna prezentacja wizualna feminizmu/feministek/ów?	10
Rysunek 10. Czy w materiale pojawia się wyraźnie pozytywna prezentacja wizualna feminizmu/feministek/ów?	11
Rysunek 11. Kobieta idąca w paradzie równości.....	11
Rysunek 12. Uśmiechnięte trzy kobiety z tęczową parasolką w tle.....	12
Rysunek 13. Czy twórca materiału stosuje różne standardy w prezentowaniu znajdujących się w nim osób/podmiotów/grup?	13
Rysunek 14. Czy w materiale pojawia się przywołanie konkretnych danych opartych na źródłach zewnętrznych?	14
Rysunek 15. Czy w materiale pojawia się jakakolwiek forma manipulacji?.....	14
Rysunek 16. Czy w materiale przytoczona/e została/y wypowiedź/i tzw. eksperta/ki- komentatora/ki (ekspertów-komentatorów) /feministki/y?	15
Rysunek 17. Czy artykuł jest fake newsem?	16
Rysunek 18. Czy artykuł jest wzorowym materiałem dziennikarskim?	18